

Щодо правил прийому до аспірантури за судово-експертним профілем у 2026 році

Дар'я Давиденко

кандидат економічних наук, старший дослідник, завідувач відділу аспірантури та докторантури, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9124-9511>, e-mail: davidenko.dasha@ukr.net

Юлія Костенко

науковий співробітник відділу аспірантури та докторантури, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5870-1502>, e-mail: yuliakostenko26@gmail.com

Марина Зайцева

старший науковий співробітник лабораторії теоретичних досліджень, міжнародної, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6048-8510>, e-mail: ZaitsevaMarina0310@ukr.net

Розглянуто актуальні питання вступної компанії в Україні 2026 року, зокрема за судово-експертним профілем. Представлено основні зміни в нормативно-правових актах, що регулюють зазначене питання та перспективи здобуття наукового ступеня доктора філософії в разі їх позитивного впливу на прийом у поточному році.

Ключові слова: правила прийому; здобувачі вищої освіти; вступна компанія; судово-експертний профіль; юридична освіта.

Regarding Rules for Admission to Postgraduate Studies in Forensic Science in 2026

Daria Davydenko, Yuliia Kostenko, Marina Zaitseva

Current issues of admission company in Ukraine in 2026, in particular in the forensic expert profile, are considered. The main changes in regulatory and legal acts regulating specified issue and the prospects for obtaining a PhD degree in case of their positive impact on admission in the current year are presented.

Keywords: admission rules; higher education applicants; admission company; forensic expert profile; legal education.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про судову експертизу» судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань [1]. Зазвичай наявність саме юридичної освіти в судового експерта не є обов'язковою умовою для здійснення судово-експертної діяльності, окрім випадків, де така підготовка необхідна: найчастіше це криміналістичні види експертиз. Попри це, судово-експертний профіль належить до галузі знань 08 Право (D8 Право), тому що судово-експертна діяльність є частиною правничої діяльності, яка базується на фундаментальній юридичній підготовці, що її надає спеціальність 081 Право.

Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Переліку спе-

ціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання» від 22.05.2020 р. № 673 внесено зміни до переліку спеціальностей, для яких запроваджено додаткове регулювання. Цей наказ вперше включив спеціальність 081 Право до наявного списку [2]. Отже, до підготовки фахівців за цією спеціальністю у 2020 р. визначено додаткові вимоги до правил прийому, змісту освіти, атестації тощо.

Такі зміни суттєво вплинуть й на контингент здобувачів вищої освіти у 2025—2026 рр., зокрема на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти ступеня доктора філософії. 2018 р. в ННЦ «ІСЄ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» відкрито відділ аспірантури

та докторантури. Наукова установа має відповідну ліцензію на здійснення освітньої діяльності для здобуття наукового ступеня доктора філософії [3]. Зазначені зміни знизили кількість здобувачів, що мають бажання вступати до аспірантури наукової установи, через те, що вступ став можливим виключно для магістрів зі спеціальності 081 Право та 281 Міжнародне право. Навіть більше, подальші зміни у правилах прийому також мали негативний вплив на контингент вступників. Проте Міністерство освіти і науки України в 2026 році запровадило зміни, що прогнозовано покращать ситуацію зі вступом у поточному році [4].

Вступ до аспірантури будь-якого закладу вищої освіти, наукової установи, зокрема ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», що здійснює освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в 2026 році полегшує вимоги, установлені Міністерством освіти і науки України в попередніх роках. Так, у Порядку прийому на навчання у 2026 р. [4], як і в аналогічному минулорічному документі конкурсний бал здобувача розраховується на основі ЄВІ (єдиний вступний іспит), ЄВВ (єдине вступне випробування з методології наукових досліджень) та вступного іспиту зі спеціальності. Проте суттєвих змін зазнало порогове значення складових ЄВІ, що в 2025 році було встановлено на рівні обов'язкових 150 балів із кожного з компонентів (англійська мова та ТЗНК). Цього року таке обмеження трансформувалося в суму балів кожного компонента ЄВІ у вигляді 300 балів.

Такі перетворення дають змогу майбутньому здобувачеві, зокрема за судово-експертним профілем, продемонструвати більш глибокі знання в одному з компонентів, що далі вплине на процес збільшення вступників до аспірантури. Окрім того, негативна тенденція щодо вступу до аспірантури в минулі роки у разі відсутності наявних перспектив спричинила б зменшення спеціалістів вищої кваліфікації, що мають відповідні вчені ступені, й уплинула б на формування кадрового судово-експертного потенціалу загалом.

Перелік джерел посилання

1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038а-ХІІ (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 16.04.2026 р.).
2. Перелік спеціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання : затв. наказ. Міносвіти України від 22.05.2020 р. № 673. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0502-20#Text> (дата звернення: 16.04.2026).
3. Про ліцензування освітньої діяльності : наказ Міносвіти України від 11.04.2025 р. № 33-л. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-pereformlennia-litsenzii-17> (дата звернення: 17.04.2026).
4. Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році : затв. наказ. Міносвіти України від 26.02.2026 р. № 373. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-poriadku-priyomu-na-navchannia-dlia-zdobuttia-vyshchoi-osvity-v-2026-rotsi?v=69c244de54ac2> (дата звернення: 17.04.2026).